

MĂRCUȚIU-RĂCZ DÓRA

Măța dracului

„A babának föld van a szájában, nem kap levegőt.
A babának nyitva van a szeme, nézi a feketét, de
kiabálni nem tud. Buta, gyenge, kicsi, meg kell
hálnia.”

(Szabó T. Anna: *Kupleráj és amnézia*)

Öcsi bácsi Anyuka testvére. Falun lakik, kisebb a háza, mint a miénk, viszont sokkal nagyobb a kertje, egészen a patakig nyúlik, a végében lucerna, feljebb szilvafák, az udvaron szőlőlugas. Az udvaron lakik Böbi néni is, Öcsi bácsi anyósa. Öcsi bácsi feleségét egymás között Öcsi néni-nek hívjuk, akkor született, amikor Anyuka, de Anyuka azt mondta, Öcsi bácsi előtt ne emlegessük, mert szomorú lesz tőle. Böbi néni a nyári konyhában lakik, hangosan nézi a tévét, sose mos fogat, és nagyon büdös a hálószobája.

Ahhoz képest, hogy falun lakik, Öcsi bácsinak nincsenek tehenei, libái vagy bárányai, mégis szarszag van az udvaron. Amikor unatkozunk, krétával utat rajzolunk a hangyáknak a betonra, azon terelgetjük őket. Ha kiszöknek, szétnyomjuk őket a krétával és azt mondjuk, hogy eltántorodtak a helyes útról. Sötétedésig ezt játszunk. Öcsi bácsinak van egy farkaskutyája is, Komisz. Hull a bundája. Öcsi bácsi láncsal odakötötte a régi tyúkólhoz, és csak éjszaka engedi el. Nappal nem szabad, akkor megharap. Van egy öreg macskája is, de Böbi néni nem tűri a macskát a házban, annak kint a helye. Öcsi bácsi többször megpróbálta elkergetni, de mindig visszajött. Nem szabad enni adjunk neki, biztos azért, mert olyan dagadt, mintha három másik macskát megevett volna. Ha hívjuk, sose jön, ha lopva megsimogatjuk, elszalad. Ha Komisz éjszaka kiássa a szőlőtöveket, Öcsi bácsi másnap megveri a vesszőseprűvel.

Nem vagyunk itt régóta, de már ismerjük a járást. A kántinába járunk ebédelni, Öcsi bácsi nem tud főzni, de azt mondja, menjünk oda nyugodtan, mert ismeri a szakács nénit, beszél magyarul. Már azt is tudjuk, hogy az aprozárban a finomabb a fagyai, mint az ABC-ben, mert ott nem kapcsolják ki a hűtőket, és nem bűzlik a terem, amikor benyitunk. Azt is tudjuk, hol adnak rágógumit visszajáró helyett, és hol kérjünk inkább pénzt. Öcsi bácsi nekünk adta a régi papírsárkányát, de azt nem tudjuk, hogyan kell sárkányt eregetni. Egyik nap kimentünk a kert végébe, felváltva dobáltuk,

MĂRCUȚIU-RĂCZ DÓRA
(1996, Nagyvárad)
a BBTE Bölcsészettudományi Karának mesterszakos hallgatója, az Echinox és a Helikon szerkesztője. Prózá, lírát, kritikát, tanulmányt és műfordítást közöl. A Fiala Írók Szövetsége és az Erdélyi Magyar Írók Ligájának tagja. Kötetei: *Macska van az úton* (Prolog, Nagyvárad, 2017), *Már minden nő hazament* (Erdélyi Híradó Kiadó – FISZ, Kolozsvár–Budapest, 2020).

de nem kapta fel a szél, nem emelte magasba, mint a filmekben. Biztos, a sárkánnyal lehet a baj, tönkrement, mint Öcsi bácsi, ahogy az aprozárban mondják róla. A sárkánnyal meg futni kell, nem egy helyben állni, ezt is mondják, másképp mégis hogyan repüljön. Hülye városi gyerekek, szerintünk még a tehén is lila. Másnap megpróbáljuk így. A kert vége hepehupás, néha tehenek legelnek, nem megyünk közel hozzájuk. Nagyon sok a szemét, cserépdarabok, szegek, bomlott pungák, csontok is.

A szomszéd kisfiú pont nyaralni ment, mire mi megérkeztünk, pedig Öcsi bácsi azt ígérte, nagyon jól fogunk majd vele játszani, mert egyidős velünk, és nem olyan nehéz természetű, mint az anyja. Attól mi még átme gyünk, hátha kapunk korkodust. A szomszéd kisfiú pont nincs itt, mondják, de megkaphatjuk a biciklijét, ha szeretnénk, és korkodust is szedjük, amennyi csak jólesik. A főúton nem szabad biciklizni, a kisutcákban nincs veszély, de aszfalt sem. Öcsi bácsi udvarán várososat játszunk, egyikünk postás, a másik rendőr, Komisz a rendőrfőnök, Böbi néni a börtöntöltelék, akit őrizni kell, Öcsi bácsi nincs otthon. Utat festünk magunknak krétával, de biciklivel nehéz a csíkok közt maradni. Találunk egy légycsapót is, az a gumibot. Jól tudunk biciklizni, egyszer mégis baleseteztünk, túl élesre rajzoltuk a kanyart, egymásra esünk. Bemegyünk Böbi nénihez, hogy kérjünk tőle Rivanolt, de nincs, azt mondja, öblítsük le hideg vízzel, az csak plezúros. Amikor Öcsi bácsi hazaér, elveszi tőlünk a biciklit meg a légycsapót, és fellocsolja az udvart vízzel.

Az aprozárban az egyik lánynak kiscica van az ölében, hasonlít a miénknek, csak nem öreg. A szemei kicsik és kékek, a farka vékony és világos, mint egy patkányé, de sokkal barátságosabb, meg is simogathatjuk, csak az orrát ne, ott nem szereti. Amikor hazaérünk, megkérdezzük Öcsi bácsitól, hogy lesznek-e kiscicáink, mire legyint, hogy sok a baj velük. Megkérdezzük még egyszer, hogy attól még lesznek-e. Kinevet minket. Azt mondja, a Komisz ügyis megenné őket. Sokszor nevet rajtunk. Azt is mondja, hogy ha jók leszünk, és nem mondjuk el Anyukának, hogy eles tünk a biciklivel, vasárnap megtanít minket sárkányt eregetni a kert végében. Megtartjuk az ígéretet, ezután csak Böbi nénitől kérünk pénzt fagyira, kimegyünk a parkba, nem mászunk porolókra. A szökőkútban koszos gyerekek mosakodnak és locsolkodnak, láttuk már őket a patakban is, akkor nem szabad fürödni mennünk. Öcsi bácsinál unatkozunk, és nagyon forró a beton. Az árnyékból legyeket csapunk le papucsokkal, ami nagyon bosszantja Komiszot, minden csapásra összeszisszen, és hangosan ugatni kezd. Néha megnézzük, mit ásott ki, és visszatömjük, hogy Öcsi bácsi ne verje többé.

Öcsi bácsi betartja az ígéretét. Vasárnap főz nekünk tengerit, és kivisz a kert végébe sárkányt eregetni. Még így sem száll olyan magasra a sárkány, mint a filmekben, pedig Öcsi bácsi sok sárkányt eregetett, amikor akkora volt, mint mi, tudja, hogy kell csinálni, csak aztán megismerte

Öcsi nénit. Nem kérdezősködünk, mert félünk, hogy Anyuka megtudja, Öcsi bácsi pedig nem mesél többet Öcsi néniről. Egész jól látni a szomszédos falvakat a kert végéből. Öcsi bácsi megmutatja, merre laktak a szülei, melyik faluból jött Böbi néni és Öcsi néni, meddig tartottak a földjeik, mit koboztak el a kommunisták, és melyik földekért folyik még mindig a per.

Már Öcsi bácsi nélkül is megy a sárkányeregetés, meg se botlunk a buckákban. Friss gödröt találunk a szemét között. Tudjuk, hogy nem szabad a szerszámokkal játszani, egy kézi ásót mégis elviszünk. Pokrócot találunk, büdösebb, mint Böbi néni szobája, vissza is akarjuk temetni, aztán mégis inkább kiássuk. A legtöbb macskakölyök már meghalt, de egy még épp mocoog. Az aprozárban megkérdezzük, hogy visszajáró helyett kérhetünk-e pástétomot. Kapunk, de csak Öcsi bácsi miatt. Az ujjunkra kenjük, úgy adunk a macskának enni, de nem tudja, hogy kell. Megmutatjuk neki, de kicsi, buta, nem érti. Oda akarjuk csalni az öreg macskát, mutassa meg neki, de nem akar utánunk jönni. Csúnyán néz ki, csüng a hasán a bőr. Tudjuk, hogy Böbi néni az abrosz alatt tartja a pénzt, de csak annyit veszünk el, amennyiért egy pohár tejet adnának.

A cica éhes, de buta. Még a tejet se tudja meginni, pedig ennyit minden macska tud. Megpróbáljuk az ujjunkra kenni, az arcára locsoljuk, az arcára köpjük, hátha le tudja nyalni a bajuszáról, mint a mesékben. Lusta, állandóan alszik, játszani sem lehet vele, a szemét is csak résnyire nyitja ki, nincsenek olyan kék gyöngyszemei, mint a szomszéd lány cicájának, nem is annyira barátságos. Nem merünk nevet adni neki, nehogy elszóljuk magunkat Öcsi bácsi előtt. Nehogy úgy elverjen minket, mint a Komiszt. Amikor másnap kimegyünk hozzá, már egyáltalán nem mozog, nem nyávog, nem csinál semmi olyat, amit a macskák szoktak. Két nappal később ugyanúgy találjuk, mintha megfagyott volna az éjjel, pedig egész meleg van odakint. A többi cica mellé temetjük a büdös pokrócba, földet és pitypangokat szórunk rá. Megpróbáljuk kikerülni a buckát, de mindig arra téved a szemünk.

Megint fagy miatt megyünk az aprozárba, Böbi néni abrosza alól szereztünk pénzt rá. Nem tudjuk eldönteni, hogy a faluban szeretik-e Öcsi bácsit. Azt se, tudják-e róla, hogy elásta a cicákat a kert végében. A legyeket se csapjuk le már, a hangyákat is békén hagyjuk. Krétával összefirkáljuk az ajtó előtti betont, hogy összekoszolódjon mindenki, aki belép a házba. Így állunk bosszút. Akkora foltot festünk, hogy már mi sem tudjuk átugrani. Az öreg macska még mindig nem közelít felénk, de most már tudjuk, miért. Elengedjük Komiszt is, harapdáljon össze mindenkit. Örömeben díszkörtört fut az udvaron, összejárja a krétatengert, nem bánt minket. Amíg szaladgál, kimegyünk a kertbe, napraforgómagot eszünk, a földre köpjük a héját, mint azok, akik a szökőkútban fürdenek. Lemegyünk a patak mellé, épp a tehénpásztor kutyája fürdik benne. Nem akarunk a

közelébe menni. A mező is olyan bűdös, mint a pokróc, amiben a cicákat találtuk.

Öcsi bácsi nem kérdezi, merre voltunk, slaggal lemossa a krétatengert, meglocsolja a szőlőt és a virágokat, visszaköti a Komiszt, és akkorát ver rá a vesszőseprűvel, hogy a kutya vicsorítani kezd tőle. Minél többet felel, annál sűrűbben üti a vesszőseprűvel. Böbi néni bekapcsolja a tévét, a híradó a nyári konyhából a szobánkig hallatszik. Este nem alszunk, zseblámpát kapcsolunk, a nippekkel játszunk. Van egy nagy oroszlán meg egy kisebb, amelyiknek letörött a negyedik lába meg a farka. Egyre hamarabb sötétedik, tudjuk, hogy Anyuka nemsokára értünk jön és hazavisz minket faluról. Napközben a kertben ülünk, felmászunk a gyümölcsfák lombjai közé, hogy ne látsszunk annyira. A gyümölcsfákról látjuk, ahogy a patakban fürdő koszos gyerekek a szomszéd lány macskáját kergetik, kavicsokkal dobálják, *meri, mă, în pizda mă-tii, măța dracului*. A nagy ribillióra a tehenész kutyája is kiszalad a patakpartra, meglátja a cicát, megharapja a nyakát, és elviszi a gazdájához.

Megszégyelljük magunkat a lopás miatt, nagy levegőt veszünk, és bemegyünk Böbi nénihez, hogy tisztességesen pénzt kérjünk. Nem ad, nem lehet minden nap fagyaltot enni, elnyaljuk a nyugdíját. Elmeséljük neki, mit láttunk a patak szélén, hogy a tehenész kutyája megette a szomszéd lány macskáját, és azt is tudjuk, hogy Öcsi bácsi is elásta az öreg macska gyerekeit, de mi egyet megmentettünk, csak másnap az is meghalt, mert olyan buta volt, hogy nem tudta, hogyan kell tejet inni. Böbi néni nem lepődik meg, csak annyit mond, hogy az újszülött macskák még nem tudnak semmit, aztán ad nekünk öt lejt az abrosz alól. Este Öcsi bácsi megkérdezi, mit főzön nekünk. Nem kérünk abból, amit ő főz, mindenre azt mondjuk, hogy nem szeretjük, allergiások vagyunk rá, Anyuka szerint nem egészséges, majd eszünk a kántinában. Öcsi bácsi gyanakvó, de tanácstalan, másnap el se megy otthonról, csak a ház körül matat. Megkérdezi, hogy akarunk-e sárkányt eregetni, de nem akarunk. Megkérdezi, hogy haragszunk-e rá. Nem akarjuk megmondani neki, miért. Azt hazudjuk, hogy nem haragszunk, csak rossz kedvünk van az időjárástól, mindig erre szoktak panaszkodni az öregek. Bent játszunk a szobánkban, magunkra zárjuk az ajtót, oda úgyse fér be Böbi néni, Öcsi bácsinak is kopognia kell. Elvesszük a spárgagomolyagot a nyári konyhából, és behálózunk a teljes szobát, hogy senki se tudjon bejönni, csak Anyuka, amikor majd végre elvisz faluról. Már nem kell sokat aludnunk, ezzel vigasztaljuk egymást lefekvés előtt. Öcsi bácsi nem mer bejönni, hogy jó éjszakát kívánjon, amióta darabokra téptük a sárkányát.

Anyukáék végre értünk jönnek, új autót vettek, amíg mi Öcsi bácsinál voltunk. Anyuka azt kérdezi, amit mindig szokott, milyen volt, jól viselkedtünk-e, ugye nem voltunk terhére Öcsi bácsinak. Kikapunk, amiért összespárgáztuk a szobát és tönkretettük Öcsi bácsi spárgáját, hiába

mondjuk, hogy a faluban amúgy is azt mondják Öcsi bácsiról, hogy tönkre van menve. Öcsi bácsi zavartan nevet, hogy semmi gond, a gyerekek már csak ilyenek. Amíg össze kell szedjük a dolgainkat meg a spárgát, Öcsi bácsi és Anyuka arról beszélgetnek, milyenek voltak régen, és Anyuka feltétlenül próbálja ki a fagyit az ABC-ből, az ostyás pont olyan, mint az ő gyerekkorukban, de mi tudjuk, hogy ami olyan, mint Anyuka gyerekkorában, az biztos nem lehet jó, mert a kommunizmusban nem volt semmi jó.

Útban hazafelé újból kérdezősködni kezdenek, meséljünk már valamit a nyarunkról, hogy telt, szereztünk új barátokat, segítettünk Öcsi bácsinak és Böbi néninek, játszottunk a kutyával? Mindenre bólogatunk, semmire se felelünk. Az utat meg a tájat nézzük, hogy ne legyen hányingerünk a kocsiban, ami másképpen büdös, mint a pokróc, a bolti hűtők vagy Böbi néni hálószobája. Jó volt, láttunk tehénpásztort meg tehénpásztorkutyát, falun azt hiszik, hogy a városi gyerekek buták, Öcsi bácsinak rossz a kutyája, ezért folyton láncra köti, bicikliztünk az udvaron, egyszer eles-tünk, de csak plezúrosak lettünk, nagyon jól éreztük magunkat, de jövőre azért mégis inkább Apukánál meg a lányánál nyaralnánk. Nincs Öcsi bácsival az égardta világon semmi baj, nagyon kedves, megtanított minket sárkányt eregetni, főzött nekünk tengerit, a faluban nagyon sokan szeretik, szép háza van, hatalmas nagy kertje, rengeteg gyümölcsfája, meg sok-sok apró sárkánya.